Carl Anderberg – en mästare bland bambuspånor

»Jag stod på gräsmattan utanför huset med det nya spöet från Carl Anderberg. En generös septembersol värmde mig i ryggen. Efter några kast där den övre delen av spöet svängde den korta linan fram och tillbaka, förlängde jag den för att känna aktionen i hela spöet. Håret reste sig i nacken, kalla kårar rann ned efter ryggen och gav mig rysningar av välbehag – han hade gjort det igen!«

"Septemberspöet" hade kommit till efter att jag kastat med ett spö som Carl Anderberg byggt tidigare. Det var något längre än 7 fot och delat nedanför mitten. Jag tyckte om handtagsdelen men ville ha den längre, ett 2-delat spö i lika långa delar och 7.6 fot långt med en topp som skulle passa handtagsdelen och bli ett spö med en djup progressiv, spänstig aktion med tillräckligt mycket muskler i den nedersta delen av handtagsdelen. Kunde han bygga ett sådant spö?

Carl Anderberg satte sig genast entusiastisk ned vid ritbordet. Han älskar sådana utmaningar, sådana beställningsspön där han efter frågor om längd, linklasser, typ av fiskevatten, kaststil och så vidare, får svar och designar ett spö, ett custom-built spö som ingen annan har. Själva hantverket är trist rutin, att hyvla, bygga ett dussin spön av samma sort är oändligt tråkigt. När han får skräddarsy ett spö för en ny kund då inspireras han och får en kick i det monotona spöbyggandet.

Spöet var lätt i handen, perfekt för min dubbeltaperade lina i klass 5, lagom snabbt för att torka torrflugan, lagom mjukt för att inte torka nymfen. Någon spöbyggare har sagt att ett split-canespö 7.6 fot långt passar bäst för lina nr 5 och lina nr 5 passar bäst för ett 7.6 fot långt spö. Det är ett påstående som jag inte kan säga emot. Spöfodralet var mönstrat i blått och grönt, spölindningarna var gröna. Färgerna fick mig att tänka på det blå vattnet i Gimån och de gröna barrträden efter stränderna så spöet fick det passande, perfekta namnet Gim River 76.

Det verkliga elddopet för spöet kom när jag återvänt till Montana. Det var oktober i den stora älven Missouri. Så långt uppströms och nedströms jag kunde se bröts vattenytan av rullande ryggar och mörka huvuden när höstens välgödda regnbågar vakade efter Blue-Winged Olives i storlek 20 och 22. De små dagsländorna är karaktärsinsekterna överallt i strömmarna i Klippiga Bergen vid den tiden. Överflödet av sländor gör att regnbågen inte äter någonting annat och flugfiskarens torrflugor (och nymfer) måste likna de naturliga sländorna så mycket som möjligt. Tafsen måste vara lång och flugan måste placeras mjukt och precist inom ett område som inte är större än en tekopp. Två felaktiga kast och regnbågen slutar att vaka eller försvinner skrämd i en tydlig plog uppströms.

Gim River 76 gjorde allt som jag ville att det skulle göra. Det kastade en kort lina och en längre med precision, klarade av de starka, snabba regnbågarna som efter att ha tagit flugan tvärvände och rusade nedströms, några av dem så långt att backingen hängde som en osynlig tråd mellan spöspetsen och fluglinan. Han – Carl Anderberg – hade gjort det igen!

En flitig ensamvarg

Carl Anderberg är en fascinerande person, intresserad av konsthistoria, litterärt kunnig och en detaljerad analytiker av det skrivna ordet. Han är ödmjuk och lågmäld – "det är roligt om man tycker om mina spön och vill fiska med dem". Han är artig, omtänksam, överkligt generös också. Flugfiskare som jag har haft kontakt med har berättat att de med posten fått en överraskande avi med uppmaning om att hämta ett paket på postkontoret eller helt enkelt hittat en lång, smal tub stickande upp ur postlådan och för-

BAMBUSPÅNOR

av: Lars-Åke Olsson

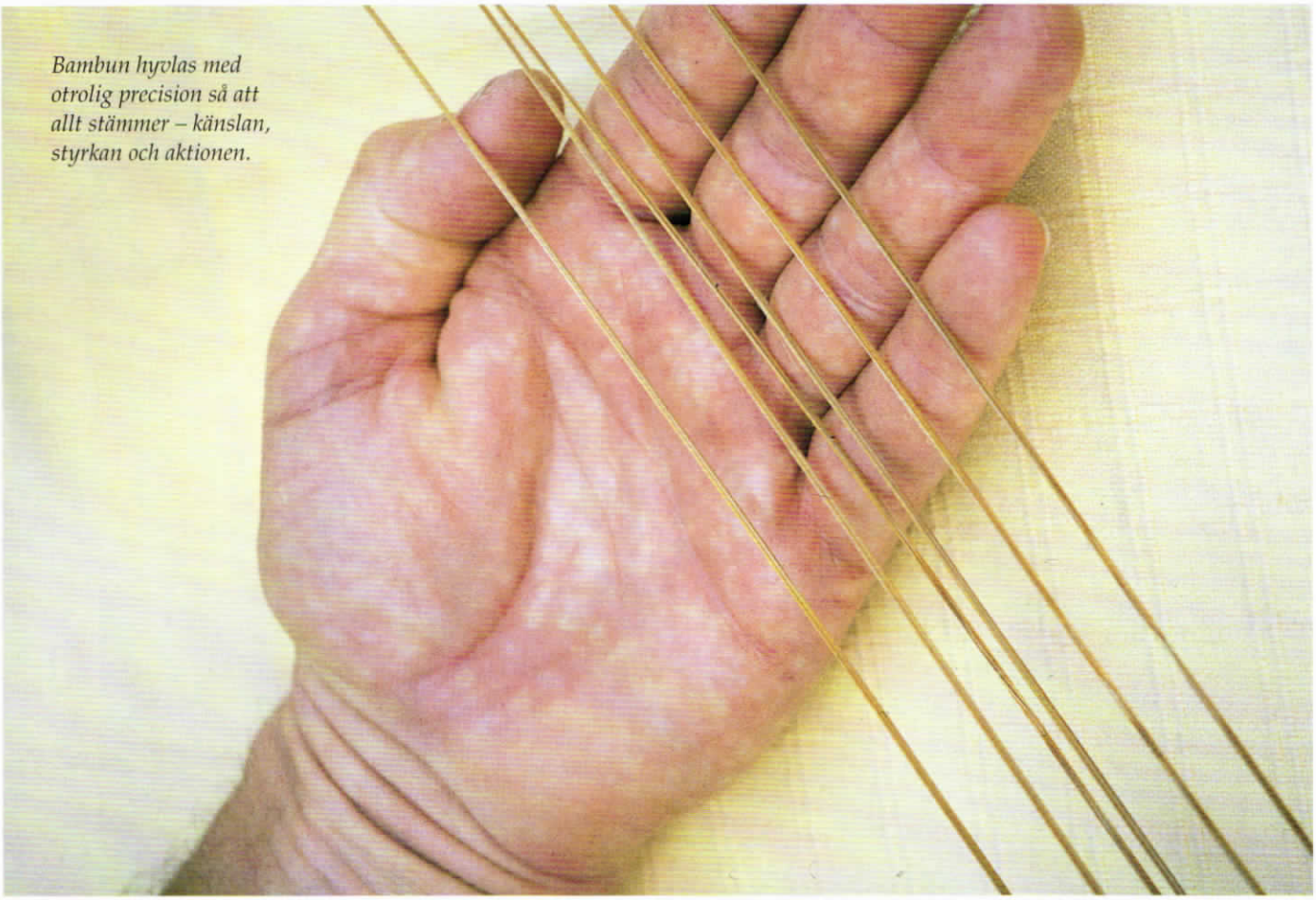

Bambun hyvlas med otrolig precision så att allt stämmer – känslan, styrkan och aktionen.

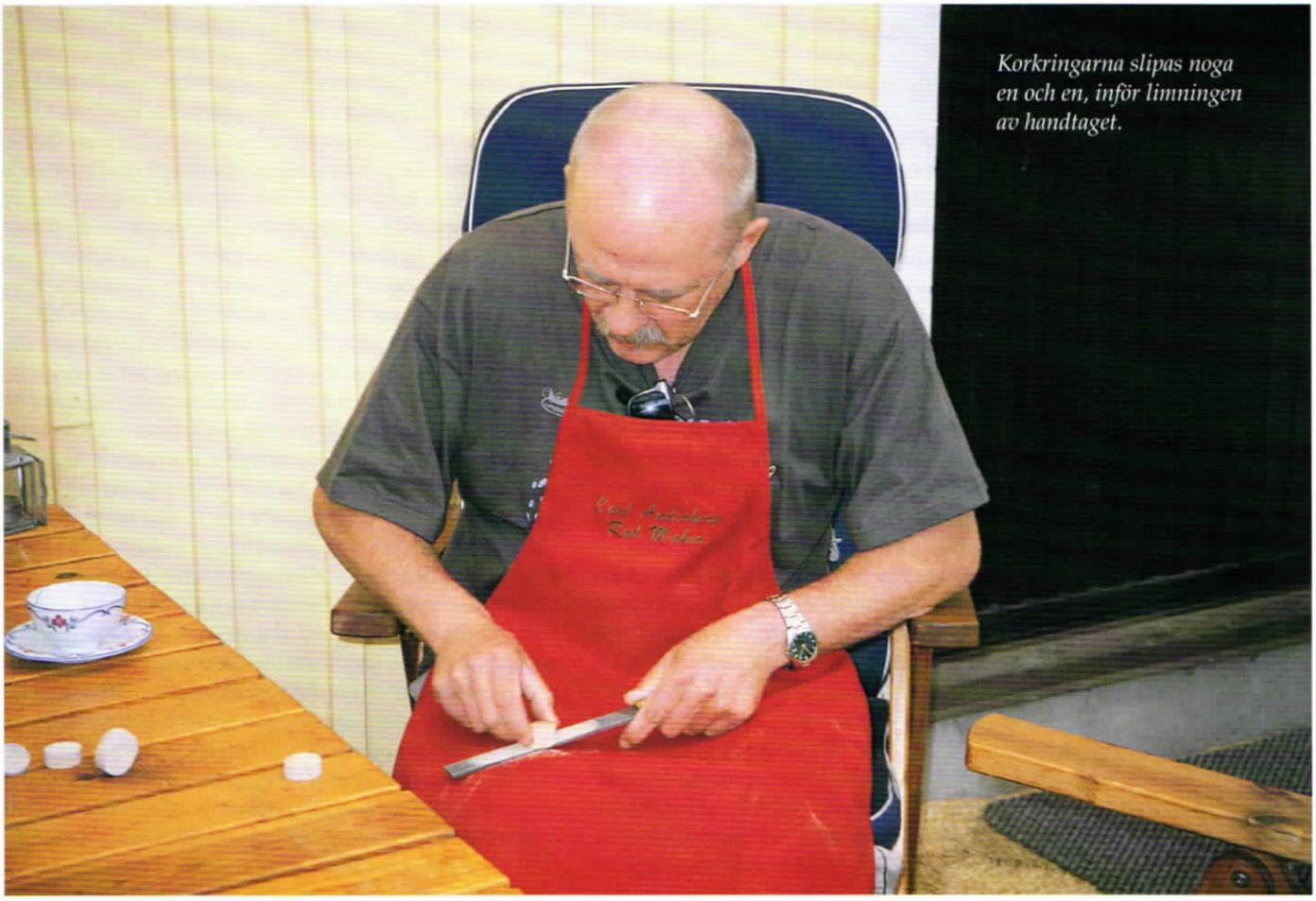

Korkringarna slipas noga en och en, inför limningen av handtaget.

Forts. nästa uppslag

Sex spänstiga bambustrippar – snart sammanfogade till ett spö.

Carl Anderberg...

Fortsättning från föregående uppslag

bryllat läst att avsändaren är Carl Anderberg, Skenninge, inte Skänninge som är det officiella namnet på den stad där han bor. När han lovar att ett spö skall vara klart till den 1 juni är det klart den 15 maj. Om han sätter ett leveransdatum till den 1 maj är det klart den 15 april. Han är alltid steget före, aldrig efter.

Denne flitige, arbetsdisciplinerade ensamvarg på Östgötaprärien kan också visa upp konstnärens andra sida, den känsliga, ömtåliga och sårbara. Han kan bli förolämpad och upprörd, mycket, mycket upprörd, om han känner att han och hans spön inte värdesätts eller om hans hederliga och noggranna byggande, 100 timmar av sitt liv ger han varje spö, inte uppskattas, då uppskattas inte Carl Anderberg heller – "han skall inte ha något av mina spön!" Det betyder inte att han inte kan ta till sig konstruktiv kritik, det kan han, men när kritiken är onyanserad, burdus och rent förolämpande, då...

Efter ett halvt liv som spöbyggare vet han vad han kan göra med bambu, detta underbara, vajande gräs (lovely reed) som växer i Kina med en emaljhård yta och 1000-tals kraftfibrer som döljer sig där under. Det tog 10 år av försök och misslyckande, bortkastade, avbrutna spön som aldrig nådde utanför dörren på hans workshop innan han tyckte att han vågade visa ett färdigt spö för sina närmaste vänner. Det var de frustrerande men lärorika åren före "Kokböckernas tid" ett uttryck som ibland används av Carl. Garrisons bok och andra instruktionsböcker är kokböcker som gjorde det lätt för spöbyggare som för första gången kunde läsa "recept" och bygga efter dem. Under försöksåren klöv han bambustocken, flamhärdade den med sin 1200 graders gasollampa, hyvlade, lindade, limmade, lackade och lärde sig omsorgsfullt och tidskrävande hur ett flugspö av kluven bambu skall byggas för att fungera under kast och praktiskt fiske. Han uppfann ett eget (hemligt) sätt att lacka sina spön och han konstruerade en egen (hemlig) hyvel för att hyvla sina spön som ingen annan kan hyvla. Anledningen till att han började bygga spön av bambu var att det inte fanns några kokböcker, åtminstone inga som han kände till. Han var nyfiken på bambun och på sig själv. Svårigheterna med byggandet drev fram en envishet hos honom att lösa problemen, ju svårare, desto envisare blev han och sedan hade problemen inga chanser att lyckas – förbli problem.

Mycket har skrivits om spöbyggare, kanske framför allt om amerikanska spöbyggare, och ju mer som skrivits om dem, ju dyrare har deras spön blivit och ju mer berömda har deras spön och de själva blivit. Man är beredd att betala 100000 svenska kronor för ett av dessa spön som inte går att hitta. De finns alla hos samlare som antingen ramat in sitt Garrison, Gillum eller Dickerson för att nämna några eller låst in det i ett kassaskåp. För flugfiskaren är det samma sak som för jägaren; att äga ett engelsk Purdey eller Holland & Holland, side-by- side hagelgevär, eller åtminstone att få hålla i ett och skjuta med det, en upplevelse som aldrig bleknar utan bara växer och förstärker livet.

USA vs Europa

Om Carl Anderberg hade haft sin workshop i Amerika hade hans spön legat på samma prisnivå som de bästa spöbyggarnas i dag – 40000 svenska kronor, och väntelistan med de lyckliga som lyckats tränga sig in där hade varit två, tre år eller flera. Jag har kastat och fiskat med spön från mycket skickliga spöbyggare; EC Powell, Paul Young och Para 15, Leonard 50 DF, Per Brandins hålbyggda fyrsiding, William Abrams Edwardsspön, Bill Blackburns Beaverkill, Jim Hidys Spring Creek Special, Ted Simroes Skues Nymph Special och andra och därefter kunnat konstatera att – Carl Anderbergs spön befinner sig i den gruppen!

För 10 år sedan bad Jennifer Carl att designa ett spö som skulle vara 7'9" långt, 3-delat med två toppar för lina nr 5. Efter att lyhört ha lyssnat till alla hennes önskemål tog han sig an den komplicerade men stimulerande uppgiften – ett beställningsspö! Aktionen blev progressiv med en konvex tapering vilket gör spöet relativ snabbt. Lägg därtill den känsliga toppen och spöet får typiska amerikanska aktionsideal vilket gör att Carl kallar aktionen "American", en aktion som är långt ifrån den som han själv tycker så mycket om – semi-parabolic.

Spöet kom, sågs, beundrades och fiskades med. Jennifer döpte det till The Midsummer Rod – "efter den tid när harren är särskilt aktiv i Idsjöströmmen!" Det poetiska namnet är inte bara ett namn som berättar om den svenska sommaren när den är som vackrast, nätterna som ljusast, sommaräng arna fyllda av blommor som tävlar med varandra i färg och form och insektslivet i midsommarströmmarna blommar som aldrig tidigare eller senare. Det är också en beskrivning av ett av världens finaste split-cane flugspön där årdrorna i bambun och bladknutarnas mönster förstärks och får liv under en yta av lack som är jämn och slät som den finaste italienska olivolja. Det sparsmakade men samtidigt eleganta utseendet i kejserlig bourgogne, silver, mörkt rosenrött och honungsgult där form och funktion smälter ihop till en perfekt enhet är ett hantverk av yppersta klass!

En DT-lina i klass 5 är det perfekta komplementet och de två tillsammans är ett bevis på bambuspöets märkliga kastegenskaper; mjukt, spänstigt, kraftfullt, rytmiskt och vilsamt. Det är en överraskande positiv upplevelse framför allt för de flugfiskare som aldrig kastat med ett split-cane spö tidigare och som är ledda till att tro att allt som är lättare är bättre. En av de goda egenskaperna hos bambun är faktiskt (den egna) vikten.

I dag är Chris Carter, Johan Sterner, Sven Ringvall, Lars Fagerlund, och många andra, lyckliga ägare till ett Midsummer Rod, en investering i split-cane som kommer att växa med åren och kan lämnas över till den kommande generationen som kommer att uppskatta det lika mycket som den förste ägaren. The Midsummer Rod, och storebror 4th of July, beskrivs också tillsammans med Carl Anderberg, som ende Europeiske spöbyggare bland amerikanska, i ett helt kapitel i boken *Splitting Cane – Conversations with Bamboo Rodmakers*.

En härlig gråmulen junidag förra sommaren fiskade jag med Carl i Idsjöströmmen. I takt med den utdragna dagsländeklackningen blev den vakande harren selektiv och sedan ultraselektiv i och med att mängden sländor ökade. Carl hade stått utvadad i strömmen en lång stund, lika tålmodig och orörlig som en häger och koncentrerat sig på en av de vakande harrarna. Han iakttog. Han analyserade. Därefter valde han en torrfluga i samma gråolivgröna färg, i samma storlek som de naturliga sländorna och knöt den på tafsen. Utan jäkt eller brådska placerade han flugan med sitt 8 fots spö ovanför den vakande harren som steg och tveklöst tog den. Efter en segsliten kamp i den starka försommarströmmen landades och återutsattes den. Det var imponerande att se hela händelsen men ännu mera imponerande var Anderbergs nästa moment när han vadade in mot stranden och vindskyddet, vände sig mot mig och leende sa – nu skall jag sätta mig ned, ta det lugnt och njuta!

Prebens favoritspö

Bill Nylander, Göteborg, var under några år hans "bollplank" och den välkände danske flugfiskaren, författaren och flugbindaren Preben Torp Jacobsen försåg honom med amerikanska spötaperingar som gav honom ett tillfälle att studera aktioner, en bas för utvecklandet av hans eget taperingsberäkningssystem. Preben Torp Jacobsen hade två spön byggda av den berömde Paul H Young, en av de mest omtalade spöbyggarna i USA. Han var överentusiastisk när Youngs parabolicspön anlände till honom i Danmark. Efter en tid var han mindre entusiastisk och efter ytterligare en tid ansåg han att inget flugspö var bättre än det Carl Anderberg byggt åt honom. Det var också det spöet som Preben fiskade med i Danmark och i de engelska kalkströmmarna.

Carl Anderberg har mycket bestämda åsikter om hur flugspön i bambu skall byggas och se ut – självklart!

Kopiera berömda spön? Vem vill göra det? Vem vill ha dem? Vem vill vara fast i det förflutna, i det nostalgiska och romantiska och kasta och fiska med några av dessa "odugliga fiskemaskiner" som endast ger utövaren ett tillfälle till att bli sentimental och ingenting annat. (hmm, jag vet en person som vill det … artikelförfattarens kommentar).

Hans flugspön är sexsidiga, inte hålbygga utan homogena, har inte swelled butt, inte toppaktion utan "handtagsaktion" eller semi-parabolic aktion, dvs. har mindre bambu i handtagsdelen, en relativt rakt och styv mellandel och en känslig topp. Det är en aktion som har en förlåtande effekt, som dämpar och utjämnar om man har en lite hetsig och ryckig kaststil. Handtagens form, längd och tjocklek står i förhållande till spölängden eftersom det påverkar kastupplevelsen och känslan för spöna. Holkarna har standardlängd. Bladknutarna är placerade 3 och 3.

De fiskar och kastar flera linklasser och kan kasta en kort och en lång lina inom praktiska distanser. Finishen är superb. De känns smidiga och behagliga även efter flera timmars fiske, är skonsamma mot tafsar och tröttar fisken på kortast möjliga tid. De överhandskastar, kastar avancerade sidokast och fallskärmskast, rollkastar och mendar lina med minsta möjliga ansträngning.

Carl Anderberg är – en Mästare bland bambuspånor!

»The Midsummer Rod«, 7'9", 3-delat för lina nr 5.

FOTO: THOMMY GUSTAVSSON